

Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından Alkol Kullanımı ve Çeşitli Kriterlere Göre Analizi

Yrd. Doç. Dr. Burcu ÖZCAN¹

Sibel SEVER²

Öz

Günümüzde alkol kullanımının giderek artan önemli bir problem olduğu, yapılan araştırmalarda da alkolün üretim ve tüketimi son yıllarda arttığı bilinmektedir. Alkol kullananların, başlıca alkol alma nedenlerine bakıldığında eğlence amaçlı, stresle başa çıkmak, özenti, sosyal içicilik, arkadaş çevresinde tek kalmamak olduğu söylenebilir. Alkol ile başlayan eğlence ortamı, trajik bir trafik kazasıyla, yakın bir arkadaş tarafından yaralanmakla ve hatta ölümlerle sonlanabilir. Günümüzde bu gibi çeşitli örneklerle alkol kullanımının kişi, aile ve toplum üzerinde yarattığı tehlikeler de görmezden gelinemez boyutlara ulaşmıştır. Yapılan araştırmalarda alkol kullanan erkeklerin Türkiye’de daha yaygın olduğu ve son zamanlarda diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de alkol kullanan kadınların gittikçe arttığı belirtilmiştir. Bu çalışmada Türkiye’de alkol kullanımının, alkol kullanım nedenlerine, cinsiyete, yaşa ve kullanma durumlarına göre etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada Kruskal Wallis ve Mann Whitney U Testleri ile bireyler üzerinde veri analizi yapılmıştır ve bu sonuçlara göre alkol kullanımının, cinsiyet ve yaş kriterlerinden ziyade, temelinde merak, arkadaş etkisi ve eğlence amaçlı sosyal nedenleri yatmaktadır. Ancak bireylerin hiçbir neden yokken bile alkole başlama durumu da göz ardı edilemeyecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler- alkol kullanımı, kruskal wallis testi, mann whitney u testi

Alcohol Use in Terms of Socio- Demographic Variables and Analysis According to Various Criteria

Abstract

It is known that the use of alcohol is an increasingly important problem nowadays, and that alcohol production and consumption have increased in recent years. Alcohol users can be said to be recreational, to cope with stress, to get attention, to social drink, not to be alone around friends when it comes to the main reasons for drinking alcohol. The leisure environment that begins with alcohol can be traumatized by a traffic accident, wounded by a close friend, or even ended in death. Today, with such various examples, the danger that alcohol use creates on people, family and society has reached unimaginable dimensions. Studies have shown that alcohol-using men are more widespread in Turkey, and recently, as in other countries, alcohol use is increasing in Turkey. In this study, the effect of alcohol use in Turkey on the causes of alcohol use, sex, age and use cases was examined. In this study, data were analyzed by using Kruskal Wallis and Mann Whitney U Tests, and according to these results, alcohol use is largely based on gender and age criteria, on the basis of curiosity, friend influence and social reasons for entertainment. However, even when there is no reason for the individual to start drinking alcohol, the situation emerges as a situation that can not be ignored.

Keywords- alcohol use, kruskal wallis test, mann whitney u test

¹ Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, burcu.ozcan@kocaeli.edu.tr
² sibel.sever2@hotmail.com

I. GİRİŞ

Alkol, geçmişte eski dönemlere dayanan, simyacılar tarafından “hayat iksiri” tabiriyle bilinen ve hastalıklara çözüm yolu olarak kullanılan bir maddedir. Şuan ki dönemimizde ise fazla miktarda, müzmin kullanımıyla ve bunların sonucunda ortaya çıkan sebepler nedeniyle günümüzde çok dikkat edilmesi gereken bireysel, ailesel, toplumsal problem ve sağlık problemi olarak ortaya çıkmıştır. Dünyada zaman içinde yaygınlaşan, bireylerin kronik ve kötüye kullanımıyla tanınan alkol zamanla farklı toplumlar, yönetimler ve görüşlerde değişik açılardan değerlendirilmiştir (Bayar vd. 2008: 221).

Türkiye’de alkol kullanımı, madde kullanımı ve bağımlılıklarıyla alakalı yapılan çalışmaların büyük bölümünü orta öğretim ve lise öğrencileri üzerine ; diğer bölümünü de üniversite öğrencileri üzerine (uygulanmıştır. Çalışmalardaki yöntemden kaynaklı ayrımlar, alkol kullanım yaygınlığıyla ve Türkiye’deki kadınlara ilişkin alkol kullanım yaygınlığını ve alkolün meydana getirdiği sorunlarla alakalı bilgiye varmamızı zorlaştırmaktadır. Ancak çalışmalar sonucunda, alkol ve madde kullanımının erkeklerde daha sık rastlandığı söylenebilir. Diğer bir taraftan bakıldığında, tıp fakültesi öğrencileriyle 1985 ve 2001

senelerinde yapılan benzer iki çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, kızlar içindeki alkol kullanmadaki yaygınlık oranı % 16.4’den, % 45.7’ye artış gösterdiği söylenebilir(Altın-toprak vd. 2008: 198).

2006 yılında yapılan bir çalışmada ise Gençlik Araştırması amacıyla İstanbul ilinin çeşitli 15 ilçesi içerisinde 43 okul seçilmiştir ve 10. Sınıf öğrencilerine toplamda 3843 anket yapılmıştır. Çalışmada, minimum bir kere kullanılan tütün ile alkol kullananların yaygınlığı tütün için %34.3 iken, alkol için %49.7, kullanılan herhangi bir madde yaygınlığı ise %14.3 olduğu saptanmıştır. Kullanılan herhangi bir madde risk oranını arttıran önemli bir etken, öğrencinin arkadaş çevresi içerisinde herhangi bir madde kullanan arkadaşının bulunuyor olmasıdır. Bununla beraber, erkek öğrencilerin arkadaş çevresinde, polisle çeşitli nedenlerden dolayı kaydı bulunan ve hırsızlık yapan arkadaşı bulunma risk oranı kızlara kıyasla yaklaşık 2.5 kat, isteyerek başkalarının malına zarar veren arkadaşının olma risk oranı 2 kat yüksektir. Ancak, kız öğrencilerden madde kullananların, arkadaşları içerisinde sosyal olmayan arkadaşların bulunması riski erkeklere kıyaslanacak olursa daha fazladır. Örneğin, kız öğrenciler içerisinde madde kullananların hırsızlık yapan arkadaşının olma riski 6.6 ise, bu risk erkek öğrencilerde

3.3'tür. Madde kullanan öğrencilerin %50.2'sinde, madde kullanmayan öğrencilerin de %15.2'sinde madde kullanan arkadaşlarının olduğu görülmüştür (Erdem vd. 2006: 111).

İstanbul ilinde yapılan başka bir çalışmada ise, koruma merkezine başvuru yapan çocuklar içerisinde tütün, alkol ve madde kullananların yaygın olduğu saptanmakla birlikte, bu çocuklarda madde kullanım yaygınlığı ve kullanım özellikleriyle alakalı bilgiler azdır. Bu çalışmadaki amaç, İstanbul ilinde koruma merkezine başvuru yapan ve madde kullanan çocuklar içinden madde kullanım yaygınlığının, madde kullanımına başlama yaşlarının ve madde kullanım özelliklerinin belirlenmesidir. Bu araştırma sonucunda varılan, araştırma amacıyla alınan çocuklarda %78'nin tütün ve alkol dışındaki madde kullandığıdır. Erkeklerde ve kızlarda yaygın olarak kullanılan maddeler içerisinde tütün, alkol ve yapıştırıcıdır. Erkeklerde ilk olarak sokakta yaşamaya başladıktan sonra madde kullanımına başlanma riski kızlara kıyasla yaklaşık 3 kat, sokakta yaşamaya başladıktan sonra düzenli kullanıma başlanma riski de 10 kat fazladır. Sokakta yaşayan çocuklarda madde kullanımı ve bağımlılığı yaygınlığı aynı yaş grubuna kıyas edilecek olursa oldukça yüksektir. Bundan dolayı sokakta yaşayan çocuklar için tedavi girişimlerinin artması gerekmektedir(Ögel vd. 2008:135).

Dokuz il bazında ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrenciler için kullanılan tütün, alkol ve madde yaygınlığıyla ilgili Ögel ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, en yüksek madde kullanımı İzmir ilinde bulunmuştur. İlköğretim öğrencilerinin içerisinde hayatı boyunca minimum bir kere alkol kullananların oranı % 15.4, ortaöğretimde ise bu oran alkol için %45.0 olduğu bulunmuştur(Ögel vd. 2004:112).

Alkolün üretim ve tüketimi son yıllarda arttığı bilinmektedir ve alkol tüketimi 1997 yılında 867860 bin litreken, 2006 yılında 968801 bin litreye yükselmiştir(TÜİK 2007). Güncel kayıtlara bakıldığında ise, başka bir çalışmada Türkiye'de 2004-2015 yılları arasındaki alkollü içki tüketimi araştırılmıştır. 2004-2015 yılları arasında en düşük kişi başına tüketim 1,31 litre saf alkol ile 2005 yılında; en yüksek saf alkol tüketimi ise 1,55 litre ile 2012 yılında görülmüştür. 2015 yılında ise kişi başına saf alkol tüketimi 1,39 litredir (Buzrul 2016: 112). Bununla beraber alkol kullanımının kişi, aile ve toplum üzerinde yarattığı tehlikeler de görmezden gelinemez boyutlara ulaşmıştır. Alkol kullanımı heterojen bir durum olması sebebiyle, kişilerin alkol kullanma biçimleri, genetik özellikleri, fizyolojik yapıları, kişilik özellikleri ve eşlik eden ruhsal bozuklukları açısından farklılıklar gösterir. Erkeklerde alkol kullanımı, kadınlara kıyasla 5 kat fazladır ve kalımsal özelliklerin rolü de erkeklerde

daha belirgin şekilde öne çıkmaktadır(Uluhan, Emine “Alkol Bağımlılığı, Alkol ve Cinsellik” <http://www.antalyapsikiyatri.com/> [Erişim Tarihi: 28.12.2016]).

2006 yılında yapılan bir çalışmada alkol bağımlılığı en önemli sağlık problemlerinden biri olarak toplumlarda öne çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar, toplumları meydana getiren kişilerin %90'ı yaşamlarının en az bir döneminde alkol kullandığını, kötüye kullanılan alkol ve bağımlılığının en çok karşımıza çıkan psikiyatrik bozukluklardan biri olduğunu belirtir. A.B.D’de alkol bağımlılığının yaşamı süresince görülme sıklığı erkeklerde %10, kadınlarda da %3-5 civarındadır(Yapıcı 2006:9). Alkol kullanım bozuklukları, dünyada olduğu kadar Türkiye’de de gittikçe artış gösteren, önemli bir problem olduğu görülmektedir. Ancak, Türkiye’de genel nüfus içerisinde ve kadınlar arasından alkol kullanım bozukluklarının yaygınlığının araştırmasını yapan yeterli sayıda ve geniş tabanlı çalışma bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalarda alkol kullanan erkeklerin Türkiye’de daha yaygın olduğu ve son zamanlarda diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de alkol kullanan kadınların gittikçe arttığı belirtilmiştir. Kadınlardaki alkol kullanımı çeşitli açılardan erkeklerden farklılık gösterdiği söylenmektedir. Alkol

kullanımına karşı beklentilerin, erkekler ve kadınlar arasında farklılık gösterdiği yapılan çalışmalarda bildirilmektedir. Önceki çalışmalarda, erkeklerin alkol kullanımını tercih etme sebeplerine bakıldığında girişken olma ve anksiyetelerini azaltma olduğu belirtilirken, kadınların ise sosyal açıdan çekici olma ve sosyal anksiyetelerini yatıştırma amacıyla alkol kullandıkları söylenebilir. Fakat, alkol alımından beklentiler de zamanla farklılıklar göstermektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalarda, hem kadınların hem de erkeklerin alkolden beklentilerine bakıldığında sosyal sebeplerin (eğlence amaçlı, kendini iyi hissetmek, yeni insanlarla daha kolay tanışabilmek vb.) daha çok öne çıktığı görülmektedir(Altıntoprak vd. 2008:198).

Burada kullanılan yöntem açıklanırsa çalışma daha iyi anlaşılacaktır. Kullanılan testler, testlerle ilgili formülasyon, teorik kısımlar anlatılmalıdır.

II. ALKOL TÜKETİMİNİN SOSYO- DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Bu çalışmada, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015 yılı, T.C. Sağlık Bakanlığı’ndan alınan 2014 yılı TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması verileri baz alınmıştır. Bu veriler doğrultusunda, on beş yaş ve üzeri kadın ve erkeklerin alkole başlama nedenleri incelenmiştir.

Tablo 1:15 Yaş Ve Üzeri Bireylerin Alkol Kullanımına Başlama Nedenlerinin % Dağılımı

	ERKEK	KADIN
Merak	37,1	40,6
Özenti	9,7	3,0
Aile Sorunları	1,2	0,7
Kişisel Sorunlar	1,6	1,5
Arkadaş Etkisi	27,5	12,9
Eğlence Amaçlı	18,1	29,8
Hiçbir Özel Neden Yok	2,0	2,7

Öncelikle bireylerin alkol kullanımına başlama nedenlerinin cinsiyete göre farkı olup olmadığı araştırılmıştır. Normallik testi uygulanmış ve verilerin normal dağılıma

uygun olup olmadığı incelenmiştir. Normallik testinin sonuçları Tablo 2’de verilmektedir:

Tablo 2: Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Test Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Alkol kullanmaya başlayanların yüzdeleri	,264	14	,009	,817	14	,008

Normal dağılıma uygunluk testlerinden en yaygın olanları Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleridir. 30’dan büyük örneklerde Kolmogorov-Smirnov Testi’ne bakılır. 1933 senesinde Kolmogorov tarafından geliştirilen bu metot, 1939 senesinde Smirnov tarafından

Kolmogorov’un testine benzer nitelikte ancak iki bağımsız örnek grubu için kullanılan bir yöntem şeklini almıştır ve testlerin benzerlikleri sebebiyle, uygulamada, Kolmogorov-Smirnov testi şeklinde bilinmektedir (Ankara vd. 2007:105-108).

Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinde P (istatistiksel anlamlılık) değerinin 0,05'den büyük olması durumunda veri setinin normal dağılıma uygun olduğu söylenir. Karşılaştırılması düşünülen sayısal değişkenin her grupta normal dağılıma sahip olduğu belirlendikten sonra gruplar parametrik istatistiksel testler kullanılarak karşılaştırılabilir (Kul 2014:28).

30'dan küçük örneklerde Shapiro-Wilk testine bakılır. Test sonucuna göre; Sig: $0.008 < 0.05$ olduğundan onbeş yaş ve üzeri bireylerin alkol kullanmaya başlama yüzdeleri normal dağılıma uygun değildir. Bu nedenle parametrik olmayan teste başvurulmuştur. Mann-Whitney U Testine göre elde edilen sonuçlar Tablo 3'te aşağıda verilmektedir:

Tablo 3: Mann-Whitney U Test Sonucu

	Alkol kullanmaya başlayanların yüzdeleri
Mann-Whitney U	24,000
Wilcoxon W	52,000
Z	-,064
Asymp. Sig. (2-tailed)	,949
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	1,000 ^b

Parametrik olmayan testlerden biri olan Mann-Whitney U testi, ana kütle dağılımları hakkında varsayımlara dayanmadığı ve küçük örnekler (n_1 ve $n_2 \geq 10$) olduğu durumlarda uygulanır. Parametrik test varsayımları yerine getirilemiyorsa, veri sayısal olarak belirtilen kesikli bir değişken ise (doğan, ölen, hastalanan, yaşayan sayısı gibi), veri ölçümle belirtildiği halde her gruptaki denek sayısı 30'dan az ise ya da denek sayısı yeterli olduğu halde veri parametrik test varsayımlarını yerine getiremiyorsa Mann-Whitney U testi

uygulanır (Akdağ, Mustafa, "İstatistiksel Analizlerde n Sayıları", İnönü Üniversitesi).

Mann-Whitney U testine göre kurulan hipotezler şu şekildedir:

$H_0 =$ Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlama nedenleri cinsiyete göre fark göstermemektedir.

$H_1 =$ Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlama nedenleri cinsiyete göre fark göstermektedir.

Mann-Whitney U Testine göre: Sig. =0.949 > 0.05 olduğundan On beş yaş ve üzeri bireylerin alkol kullanmaya başlama nedenlerinin cinsiyete göre fark göstermediği görülmektedir.

Aynı zamanda Alkol Kullanımına başlamada çeşitli nedenler olup, Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlamada çeşitli nedenlere göre fark gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Bu incelemede Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis testi üç ya da daha fazla örnekleme karşılaştırmak için kullanılan, tek yönlü varyans analizinin (ANOVA) parametrik olmayan karşılığıdır. İki den fazla bağımsız grupta nicel veriler

elde edilmiş ve veriler parametrik varsayımları yerine getirmiyorsa, grupları birbirleriyle aynı anda karşılaştırmak amacıyla bu test kullanılabilir (Ankara vd. 2007:105-108). Ayrıca parametrik test varsayımları yerine getirilemiyorsa, veri sayısal olarak belirtilen kesikli bir değişken ise ve veri ölçümle belirtildiği halde her gruptaki gözlem sayısı yeterli değilse Varyans Analizi yerine Kruskal Wallis Varyans Analizi kullanılmalıdır (İstatistiki Testler, Sağlık Hizmetleri Sekreterliği, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2012).

Kruskal Wallis Testinin sonuçları Tablo 4'de gösterilmiştir :

Tablo 4: Kruskal Wallis Test Sonucu

	Alkol kullanmaya başlayanların yüzdeleri
Chi-Square	12,629
df	6
Asymp. Sig.	,049

Kurulan Hipotezler şu şekildedir:

H_0 =Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlamada çeşitli nedenlere göre fark göstermemektedir.

H_1 =Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlamada çeşitli nedenlere göre fark göstermektedir.

Kruskal Wallis Testinin sonuçlarına göre: Sig.= 0.049< 0.05 olduğundan Onbeş yaş ve Üzeri Bireylerin Alkol kullanmaya başlamada çeşitli nedenlere göre fark gösterdiği sonucuna ulaşılır.

Tablo 5: Alkol kullanmaya başlama nedenlerinin sıra ortalaması değerleri

	Alkol kullanmaya başlama nedenleri	N	Sıra Ortalaması
Alkol kullanmaya başlayanların yüzdeleri	Merak	2	13,50
	Özenti	2	7,50
	Aile Sorunları	2	1,50
	Kişisel Sorunlar	2	3,50
	Arkadaş Etkisi	2	10,00
	Eğlence Amaçlı	2	11,00
	Hiçbir Özel Neden Yok	2	5,50
	Total	14	

Kruskal Wallis testinin sonucuna göre Alkole başlama nedenlerinin arasında “Sıra Ortalaması” sütununa göre ; “Merak” 13,50 değeriyle ilk sırada gelirken 11,00 ile “Eğlence Amaçlı” , 10,00 ile “Arkadaş Etkisi”

en yüksek yüzdeye sahip nedenlerdir. Ayrıca “Sıra Ortalaması” sütununa göre %5,50 ile Hiçbir Özel Neden Yokken bireylerin alkole başlama nedeni dikkat çekicidir.

Tablo 6: Hala Alkol Kullanan Bireylerin İlk Defa Alkol Kullanma Yaşlarının % Dağılımı

İLK KEZ ALKOL KULLANMA YAŞI	ERKEK	KADIN
<10	2,3	0,7
10-14	9,3	5,5
15-19	55,9	47,8
20-24	23,9	28,7
25-29	5,8	9,0
30-34	1,7	5,6
35+	1,1	2,8

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015 yılı, T.C. Sağlık Bakanlığı'ndan alınan 2014 yılı TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması verileri doğrultusunda alkol kullananların ilk kez alkol kullanma yaşları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Öncelikle verilerin normal

dağılıma uygun olup olmadığını anlamak için normallik testleri uygulanmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7: Shapiro-Wilk Testleri Sonuçları

	Shapiro- Wilk	
	Statistic	Sig.
Halen Alkol Kullananların ilk kez alkol kullanma yaşlarının dağılımı	,744	,001

30'dan küçük örneklerde Shapiro-Wilk'e bakılır. Sig:0.001<0.05 olduğundan alkol kullananların ilk kez kullanma yaşlarının yüzdeleri veri setinin normal dağılıma uymadığı söylenebilir. Veri setinin normal dağılıma uygun olmadığı belirlendikten

sonra Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bu teste göre alkol kullananların ilk kez alkol kullanma yaşları arasında fark olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Test sonuçları Tablo 8'de gösterilmektedir:

Tablo 8: Kruskal Wallis Test Sonucu

	Halen Alkol Kullananların ilk kez alkol kullanma yaşlarının dağılımı
Chi-Square	11,486
df	6
Asymp. Sig.	,074

Kruskal Wallis testine göre kurulan hipotezler şu şekildedir:

H_0 =Halen Alkol Kullananların İlk kez alkol kullanma yüzdeleri, yaş gruplarına göre fark göstermemektedir.

H_1 =Halen Alkol Kullananların İlk kez alkol kullanma yüzdeleri, yaş gruplarına göre fark göstermektedir.

Kruskal Wallis Testine göre; Sig.= 0.074 > 0.05 olduğundan “Halen Alkol Kullananların İlk kez alkol kullanma yüzdeleri, yaş gruplarına göre fark göstermemektedir.” sonucuna ulaşırız. Herhangi bir yaş grubunda olan bireyin alkole başlama yaşı olarak belirli bir yaş aralığı yoktur.

Tablo 9: Türkiye’de Bireylerin Alkol Kullanma Durumunun % Dağılımı

Alkol Kullanma Durumu	Yaş Aralığı	Erkek	Kadın
Kullanan	15-24	20,9	5,8
	25-34	31,0	10,0
	35-44	27,4	6,7
	45-54	25,6	4,7
	55-64	22,6	2,9
	65-74	11,2	1,3
	75+	4,4	0,5
Daha Önce Kullanan	15-24	11,9	7,1
	25-34	22,4	11,5
	35-44	31,0	10,9
	45-54	34,2	8,3
	55-64	39,7	6,8
	65-74	44,0	5,5
	75+	37,0	2,5
Hiç Kullanmayan	15-24	67,2	87,1
	25-34	46,6	78,6
	35-44	41,6	82,4
	45-54	40,2	87,0
	55-64	37,7	90,3
	65-74	44,8	93,1
	75+	58,6	97,1

Alınan veriler doğrultusunda, araştırma sırasında bireylerin alkol kullanım durumları arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını anlamak için

normallik testleri uygulanmıştır. Testin sonuçları Tablo 10'da verilmektedir:

Tablo 10: Normallik Test Sonucu

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statisti c	df	Sig.	Statisti c	df	Sig.
Bireylerin alkol kullanma dağılımları	,169	42	,004	,869	42	,000

Ki-Kare testinde olduğu gibi belli bir önem derecesinde frekans dağılımlarının test öncesi saptanan belirli bir dağılıma uygunluğunu test etmede yararlanılan bir yöntemdir ve sıra durumunda olan, art arda veriler için kullanılabilir. Hem tek örneklem verisinin belli bir dağılıma uygunluğunun test edilmesinde hem de iki örneklem verisinin aynı dağılımdan gelip gelmediğinin test edilmesinde

yararlanılmaktadır. Ayrıca sürekli ve süreksiz teorik dağılımlara uygunluk için de kullanılmaktadır (Genceli 2007: 306-328).

Kolmogorov-Smirnov testine göre sig:0.004<0.05 olduğundan bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri normal dağılıma uymadığını söyleyebiliriz. Bu nedenle non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis ile veri analizi yapılmıştır. Veri analizi sonuçları Tablo 11'deki gibidir:

Tablo 11: Alkol Kullanma Durumları Kruskal Wallis Sonuçlar

	Bireylerin alkol kullanma dağılımları
Chi-Square	27,581
Df	2
Asymp. Sig.	,000

Tablo 12: Bireylerin Alkol Kullanma Durumlarına Göre Sıra Ortalaması Değerleri

Ranks			
	Alkol kullanma durumları	N	Mean Rank (Sıra Ortalaması)
Bireylerin alkol kullanma dağılımları	Alkol kullanan	14	11,96
	Daha önce kullanan	14	17,32
	Hiç kullanmayan	14	35,21
	Total	42	

H_0 = Bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, alkol kullanma durumlarına göre farklılık göstermemektedir.

H_1 = Bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, alkol kullanma durumlarına göre farklılık göstermektedir.

Kruskal Wallis Testine göre; Sig.=0.000< 0.05 olduğundan “Bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, alkol kullanma durumlarına göre farklılık göstermektedir.” sonucuna ulaşırız. Bunu da “Mean Rank(Sıra Ortalaması)” sütunundan görmek mümkündür.”Mean Rank(Sıra Ortalaması)” değerleri, alkolü hiç kullanmayan grupta

35,21 iken, alkolü daha önce kullanan grupta 17,32 ve alkol kullanan kesimde 11,96 olduğu söylenebilir. Sonuç olarak, 2014 yılında “Mean Rank(Sıra Ortalaması)” sütünuna bakıldığında hiç alkol kullanmayan grubun, bireylerin alkol kullanma dağılımlarında 35,21 değeri ile daha çok etkisi olduğu söylenebilir

Aynı zamanda Alkol Kullanma durumlarının çeşitli yaş grupları üstünde herhangi bir etkisin olup olmadığı incelenmiştir. Bu incelemede Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Kurulan hipotezler ve testin sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 13: Alkol Kullanma Durumlarının Çeşitli Yaş Grupları Açısından Kruskal Wallis Sonuçları

Test Statistics ^{a,b}	
	Bireylerin alkol kullanma dağılımları
Chi-Square	,559
df	6
Asymp. Sig.	,997
a. Kruskal Wallis Test	
b. Grouping Variable: Yaş Grubu	

H_0 = Bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, çeşitli yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir.

H_1 = Bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, çeşitli yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Kruskal Wallis Testinin Sonuçlarına Göre: Sig.=0.997> 0.05 olduğundan bireylerin alkol kullanma durumunun yüzdeleri, çeşitli yaş gruplarına göre farklılık göstermediği sonucuna varırız.

Tablo14:Bireylerin Yaş Grupları açısından sıra ortalaması değerleri

Ranks			
	Yaş Grubu	N	Mean Rank (Sıra Ortalaması)
Bireylerin alkol kullanma dağılımları	15-24	6	21,33
	25-34	6	23,42
	35-44	6	22,58
	45-54	6	21,83
	55-64	6	21,50
	65-74	6	21,33
	75+	6	18,50
	Total	42	

“Mean Rank(Sıra Ortalaması)” değerlerine baktığımızda yaş grupları arasında anlamlı bir fark olmadığını görmek mümkündür. Sıra ortalaması değerleri, 15-24 yaş arası için 21,33; 25-34 yaş arasında 23,42; 35-44 yaş aralığında 22,58 ; 45-54 yaşları arasında 21,83 ;55-64 yaş grubunda 21,50 ; 65-74 yaş grubu için 21,33 iken 75 ve üzeri yaş aralığında ise 18,50’dir. Yani yaş grupları arasında alkol kullanma durumunun yüzdeleri farklılık göstermemektedir.

III. SONUÇLAR

Alkol kullanımı dünyada olduğu kadar, Türkiye’de de toplumun tümünü ilgilendiren önemli problemlerden biridir. Alkol bağımlılığı sadece bireylerin günlük yaşantısındaki işlevselliğini yitirmesine sebep olmakla kalmaz; diğer aile fertlerini de ruhsal, sosyal ve ekonomik olarak olumsuz bir şekilde etkiler. Günümüzde alkol kullanımına bakıldığında, cinsiyet ve yaş kriterlerinden daha fazla, temelinde merak, arkadaş etkisi ve eğlence amaçlı sosyal nedenlerin yanı sıra hiçbir neden yokken alkole başlama durumu da göz ardı

edilemeyecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015 yılı, T.C. Sağlık Bakanlığı'ndan alınan 2014 yılı TÜİK, Türkiye Sağlık Araştırması verileri baz alınmıştır. Analizler SPSS 24.0 programında gerçekleştirilmiştir. TÜİK verileri dikkate alındığında “genelde alkol kullanmayan, eş dost veya iş yaşamıyla ilgili sosyal ortamlarda çevresinde alkol kullanan kişilere uyum sağlayıp alkol kullanan bireyler böylece arkadaş etkisi, eğlence sebebiyle ya da merak duygularının tatmini için sosyal içici ismiyle ilk kez alkolü kullanıyor. Genellikle bu gibi durumlar alkol kullanmanın ilk adımını oluşturur. Arkadaş ortamında alkol kullanımı teklifi ile doğum günü, özel kutlamalar, yılbaşı, mezuniyet törenleri, birebir dertleşmek için gidilebilen bir ortamda arkadaşla eşlik etme, ayak uydurma gibi nedenlerle alkol kullanmaya başlanmaktadır” sonuçlarına varılır.

Alkolün ilk kullanım yaşı dikkate alındığında kullanma yaşları arasında belirli bir alkol kullanma yaş aralığı olmadığı, her yaş aralığında alkol kullanılabilirdiği ancak 15-19 yaşları arasında erkeklerde %55,9 kadınlarda ise %47,8 oranında alkol kullanımına bakılarak ergenlik döneminin yüzde olarak alkole başlama yaşı üstünde etkisi olduğu sonucuna ulaşılır. Ayrıca bu kullanımın nedenlerinin cinsiyete göre hiç bir farklılığının olmadığı bununla birlikte

kullanıma başlama yaşının çeşitli yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde herhangi bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Bu çalışma ile alkol kullanımında cinsiyet ve yaş ile alkol kullanma durumları ve nedenleri dikkate alınarak bunların alkol kullanım dağılımları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla TÜİK resmi sitesinden elde edilen veriler kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde kullanılan yöntemler ise nonparametrik testler kullanılmıştır. Verilere öncelikle normallik testleri uygulanmış, veri kaynağına uygun olan nonparametrik testler kullanılmıştır. Verilere ait grup sayısı bağlı olarak nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Alkol kullanım durumları dikkate alındığında test sonuçlarına göre alkolü hiç kullanmayan kesimin yüzde olarak daha fazla olduğu söylenebilir. Alkolü daha önce kullanan kesimin şuan alkol kullananlardan daha geniş bir yer tuttuğu ancak hiç kullanmayanlardan ise daha az bir yüzdeye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca alkol kullanma durumlarının yaş grupları arasında herhangi bir etkiye sahip olmadığı ancak 25-34 yaş grubunun %23,42 oranla bireylerin alkol kullanım durumu dağılımına etkisi olduğu söylenebilir. Toplumda yaratılmış olan “Alkolü erkek kullanır.” algısı yerini,

yapılan araştırmalara bağlı olarak alkol kullanım nedenlerinin cinsiyete göre fark göstermediği gerçeğini ortaya koymuş ve bu algı tamamen değişmiştir.

KAYNAKÇA

- [1] Bayar, Reha ve Yavuz, Mesut (2008). “ Alkol Bağımlılığı”. “Türkiye’de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi” 62: 221
- [2] Altıntoprak, Ender ve Akgür, Serap ve Yüncü, Zeki ve Sertöz, Özen ve Çoşkunol, Hakan (2008). “Kadınlarda Alkol Kullanımı ve Buna Bağlı Sorunlar”. “Türk Psikiyatri Dergisi” 19(2): 198
- [3] Erdem, Gizem ve Eke, Ceyda ve Ögel, Kültegin ve Taner, Sevil (2006). “Lise Öğrencilerinde Arkadaş Özellikleri ve Madde Kullanımı” . “Bağımlılık Dergisi” 7(3): 111
- [4] Ögel, Kültegin ve Aksoy, Alper (2008). “İstanbul’da Koruma Merkezlerine Başvuran Çocuklarda Tütün, Alkol ve Madde Kullanım Özellikleri” . “Bağımlılık Dergisi” 9(3): 135
- [5] Ögel, Kültegin vd. (2004). “Dokuz İilde İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinde Tütün, Alkol ve Madde Kullanım Yaygınlığı” . “Türk Psikiyatri Dergisi” 15(2): 112
- [6] T.C. Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 25.11.2016]
- [7] Buzrul, Sencer (2016). “Türkiye’de Alkollü İçki Tüketimi”. “Journal Of Food and Health Science” 2(3): 112
- [8] Uluhan, Emine “Alkol Bağımlılığı, Alkol ve Cinsellik” <http://www.antalyapsikiyatri.com/> [Erişim Tarihi: 28.12.2016]
- [9] Yapıcı, Aslıhan (2006). Alkol Bağımlılığında Depresyon Ve Anksiyetenin Yetiyitimi ve Yaşam Kalitesine Etkisi. “ Çukurova: Çukurova Üniversitesi.
- [10] Kul, Seval (2014). “Uygun İstatistiksel Test Seçim Kılavuzu” . “İstatistik Köşesi” :28
- [11] Akdağ, Mustafa, “İstatistiksel Analizlerde “n” Sayıları”, İnönü Üniversitesi
- [12] Ankara, Hüseyin ve Yerel, Süheyla ve Konuk, Adnan (2007). “Açık Ocak Madenindeki Kamyonların Özdeşliklerinin İki Örnek Kolmogorov-Smirnov (K-S) Testi ile Belirlenmesi” .”Fırat Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi” 19(1):105-108.

- [13] İstatistiki Testler, Sağlık Hizmetleri Sekreterliği, T.C. Milli Eğitim, Bakanlığı, Ankara, 2012.
- [14] Genceli, Mehmet (2007). “Kolmogrov-Smirnov, Lillieors and Shapiro-Wilk Tests for Normality”. “Journal of Engineering and Natural Sciences” 25(4):306-328